

**O‘ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA O‘RTASIDAGI IQTISODIY
HAMKORLIKNING SHAKLLANISHI VA AMALIY RIVOJLANISH
BOSQICHLARIGA OID MULOHAZALAR**

Shin Woncheol

Nizomiy Nomidagi TDPU Tarix yo‘nalishi magistranti tshaw0932@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O‘zbekiston va Janubiy Koreya Respublikasi o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlikning shakllanish bosqichlari, huquqiy poydevori va so‘nggi yillarda amalda erishilgan asosiy natijalar chuqur tahlil qilinadi. Xususan, avtomobilsozlik, kichik biznes, startaplar, logistika va investitsiyaviy sohalaridagi qo‘shma loyihalar ko‘rib chiqiladi. Maqola 1992-yildan keyingi iqtisodiy diplomatiya yutuqlari va yirik sanoat loyihalarining iqtisodiy samaradorligini empirik ma‘lumotlar asosida baholaydi.*

Kalit so‘zlar: *strategik hamkorlik, qo‘shma korxona, KOICA, KOTRA, avtomobilsozlik, investitsiya, startap, infratuzilma*

O‘zbekiston va Janubiy Koreya o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik 1992-yilda diplomatik aloqalar o‘rnatilishi bilan boshlangan bo‘lib, dastlab siyosiy va madaniy almashinuv orqali yo‘lga qo‘yildi. 1995-yilgi investitsiyalarni o‘zaro himoya qilish bitimi, 2006-yilgi strategik sheriklik deklaratsiyasi va 2014-yilgi erkin iqtisodiy zonalar bo‘yicha bitimlar huquqiy asosni mustahkamladi.

KOICA va KOTRA kabi institutlar 2000-yillardan boshlab ikki tomonlama iqtisodiy munosabatlarni amalda kuchaytirishga kirishdi. KOICA O‘zbekistonda 2001-yilda o‘z vakolatxonasini ochgan bo‘lib, texnik yordam, sog‘liqni saqlash va ta‘lim sohalarida 60 dan ortiq loyiha amalga oshirgan⁸². KOICA tomonidan moliyalashtirilgan yirik loyihalardan biri bu “e-Government Master Plan” loyihasi bo‘lib, u elektron hukumat infratuzilmasini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, “Smart Health” dasturi doirasida teleradiologiya, tibbiy axborot tizimlari kabi zamonaviy vositalar joriy etildi.

KOTRA esa Koreya kompaniyalarining O‘zbekistonga sarmoya kiritishida va savdo aloqalarini rivojlantirishda ko‘prik vazifasini bajarmoqda⁸³. KOTRA orqali tashkil etilgan savdo vakolatxonalari koreys mahsulotlarini targ‘ib qilish va o‘zbekistonlik tadbirkorlar uchun biznes muhitini yaxshilashga xizmat qilmoqda. 2023-yilda KOTRA tomonidan tashkil etilgan “Korea-Uzbekistan Business Forum” doirasida 500 million dollarlik hamkorlik bitimlari imzolangan.

Avtomobilsozlik sohasidagi hamkorlik O‘zbekiston sanoatining modernizatsiyasida muhim o‘rin tutadi. 1996-yilda tashkil etilgan UzDaewooAuto (hozirgi UzAuto Motors) qo‘shma korxonasi 2023-yilga kelib 300 mingdan ortiq avtomobil ishlab chiqargan va yarmidan ko‘pi

⁸² KOICA Uzbekistan Country Portfolio Evaluation, 2021.

https://www.koica.go.kr/sites/evaluation_en/article/view/890

⁸³ "Korea-Uzbekistan Joint Market Entry Strategy," KOTRA, 2023.

https://dream.kotra.or.kr/kotranews/cms/indReport/actionIndReportDetail.do?pageNo=1&pagePerCnt=16&MENU_ID=280&CONTENTS_NO=1&pRptNo=13974&pHotClipTyName=DEEP&pStartDt=&pEndDt=&sSearchVal=&pRegnCd=&pNatCd=&pIdstrCate=&pNttCtgrtySn=

eksportga yo'naltirilgan⁸⁴. Bu sohada Janubiy Koreya texnologiyalari, xususan, General Motors Korea va GM Powertrain Korea bilan hamkorlik muhim rol o'ynagan.

Bundan tashqari, avtomobil ehtiyot qismlari, xizmat ko'rsatish markazlari va mashinalar uchun elektron boshqaruv tizimlari ishlab chiqarish bo'yicha hamkorlik kengaymoqda. UzAuto Motors va Hyundai Transys o'rtasidagi 2023-yilgi kelishuv asosida, avtomatik transmissiyalar ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi, bu esa mahalliy lashtirish darajasini oshirdi va yangi ish o'rinlari yaratdi.

Kichik biznes va startaplar sohasida ham faol hamkorlik mavjud. 2023-yilda KOICA va UNDP hamkorligida amalga oshirilgan "U-Start" dasturi orqali 20 dan ortiq startap xalqaro mentorlik, grant va sarmoya olish imkoniyatiga ega bo'ldi⁸⁵. Shu bilan birga, IT Park va KOTRA o'rtasidagi strategik sheriklik asosida AKT sohasida eksperiment dasturlar amalga oshirilmogda. 2022-yilgi "Korea-Uzbekistan ICT Partnership Week" davomida raqamli texnologiyalar bo'yicha hamkorlik bitimlari imzolandi.

Logistika va infratuzilma sohasida hamkorlik natijasida Navoi Air Hub, Korea Air Logistics va boshqa markazlar tashkil etilib, O'zbekistonning mintaqaviy tranzit salohiyati oshirilmogda. Bundan tashqari, Toshkent shahrida barpo etilgan Toshkent-Koreya logistika markazi Osiyo bozoriga chiqishda asosiy eshik vazifasini o'tamoqda. Transport infratuzilmasiga yo'naltirilgan Koreya investitsiyalari orqali temiryo'l va avtomobil yo'llari modernizatsiyalashmogda.

Investitsiyaviy hamkorlikning eng yirik namunasi bu Uz-Kor Gas Chemical loyihasi bo'lib, \$4 milliardlik sarmoya asosida Sho'rtan gaz-kimyo majmuasida polimer ishlab chiqarish yo'lga qo'yilgan⁸⁶. Loyihaning yillik ishlab chiqarish quvvati 400 ming tonna bo'lib, bu eksport imkoniyatlarini ham sezilarli darajada oshirdi. 2023-yilda Koreya Eximbank tomonidan ushbu loyiha doirasida \$1.2 milliardlik moliyaviy kafolat ajratildi⁸⁷. Ushbu loyiha faqat iqtisodiy emas, balki texnologik va ekologik jihatdan ham O'zbekiston sanoati uchun yangi bosqich bo'ldi.

Yana bir muhim loyiha bu Toshkent farmatsevtika klasteri bo'lib, u yerda koreys dorixona texnologiyalariga asoslangan laboratoriyalar va ilmiy-tadqiqot institutlari faoliyat yuritmogda. KOICA, O'zbekiston Innovatsion rivojlanish vazirligi va KINU (Korea Institute for National Unification) bilan hamkorlikda amalga oshirilgan ushbu loyiha sog'liqni saqlash tizimining modernizatsiyasida asosiy bosqichlardan biri hisoblanadi.

Xulosa

O'zbekiston va Janubiy Koreya o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlik 30 yillik tarix davomida strategik sheriklik, innovatsion texnologiyalar va sarmoyaviy ishonch asosida rivojlanmogda. Ikkala davlatning siyosiy irodasi, institutsional ishonchi va texnologik salohiyati bu hamkorlikni yangi bosqichlarga olib chiqmogda.

Avtomobilsozlik va infratuzilma kabi an'anaviy yo'nalishlar bilan birga, AKT, startaplar, yashil energetika va sog'liqni saqlash sohalaridagi hamkorliklar nafaqat ikki tomonlama, balki mintaqaviy taraqqiyotga xizmat qilmogda.

⁸⁴ KOICA Uzbekistan – Magazine KOICA, 2024. https://www.koica.go.kr/koica_en/3498/subview.do

⁸⁵ UNDP Uzbekistan – KOICA Joint Program: "U-Start Accelerator", 2023. <https://www.undp.org/future-development/blog/powering-green-transition-uzbekistan>

⁸⁶ Ministry of Investment, Industry and Trade of the Republic of Uzbekistan.

<https://invest.miit.uz/en/posts/h>

⁸⁷ Korea Eximbank. Uz-Kor Gas Chemical Project Summary, 2023.

<https://www.adb.org/sites/default/files/project-documents/44944/44944-014-xarr-en.pdf>

Ayniqsa, KOICA va KOTRA kabi institutlar orqali erishilayotgan natijalar, Koreyaning “Yashil yangi kelishuv” va O‘zbekistonning “Raqamli O‘zbekiston” strategiyalari uyg‘unlashuvi global integratsiyaning muhim namunasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. KOICA Uzbekistan Country Portfolio Evaluation, 2021.
https://www.koica.go.kr/sites/evaluation_en/article/view/890
2. "Korea-Uzbekistan Joint Market Entry Strategy," KOTRA, 2023.
https://dream.kotra.or.kr/kotranews/cms/indReport/actionIndReportDetail.do?pageNo=1&pagePerCnt=16&MENU_ID=280&CONTENTS_NO=1&pRptNo=13974&pHotClipTyName=DEEP&pStartDt=&pEndDt=&sSearchVal=&pRegnCd=&pNatCd=&pIdstrCate=&pNttCtgySn=
3. KOICA Uzbekistan – Magazine KOICA, 2024.
https://www.koica.go.kr/koica_en/3498/subview.do
4. UNDP Uzbekistan - KOICA Joint Program: "U-Start Accelerator", 2023.
<https://www.undp.org/future-development/blog/powering-green-transition-uzbekistan>
5. Ministry of Investment, Industry and Trade of the Republic of Uzbekistan.
<https://invest.miit.uz/en/posts/h>
6. Korea Eximbank. Uz-Kor Gas Chemical Project Summary, 2023.
<https://www.adb.org/sites/default/files/project-documents/44944/44944-014-xarr-en.pdf>